

9.2.2. Головні показники, географія

У 1940 році частка України у загально-союзному випуску продукції становила: по виробництву цукру – 73%, консервів – 31%, кондитерських виробів – 24,3%, олії – 19,9%, м'яса промислової переробки – 19,3%.

У 1944 році виробництво найважливіших харчових продуктів зменшилося проти 1940 у 7-13 разів. Але вже в 1952 році за загальним обсягом виробництва продукції вона перевищила довоєнний рівень.

На зміцнення матеріально-технічної бази харчової промисловості і поліпшення умов праці у 1971-1980 роках було спрямовано 4,6 млрд. карбованців, у тому числі 2,4 млрд. карбованців за 1976-80 роки. Було збудовано близько 160 нових об'єктів, розширено, реконструйовано і технічно переоснащено понад 500 підприємств. Зокрема, введено в дію великі цукрові заводи у Київській, Львівській, Полтавській, Тернопільській і Хмельницькій областях, солешахти в Донецькій та Закарпатській областях, найбільший в Європі олієекстракційний завод у місті Пологи (Запорізька обл.), ряд консервних підприємств, 15 пивобезалкогольних заводів, винзавод "Ольвія" (Миколаївська обл.), понад 40 хлібозаводів, 59 підприємств по переробці молока, потужні м'ясокомбінати в Житомирі, Ковелі, Кам'янці-Подільському, Лубнах, Червонограді та інші об'єкти. В 1984 році обсяг виробництва продукції харчової промисловості України збільшився проти 1970 року на 50%, продуктивність праці – на 37%, промислово-виробничі основні фонди – в 2,3 рази. Значна увага приділяється комплексній механізації і автоматизації виробничих процесів в усіх галузях харчової промисловості. В 1983 році в галузі діяло 5599 комплексно-механізованих і автоматизованих дільниць, цехів, виробництв та 325 підприємств.

Найважливіше місце в системі харчової індустрії України посідає **цукрова промисловість**. Особливо розвинута галузь у Південнозахідному економічному районі (Вінницька, Черкаська, Хмельницька, Київська, Львівська, Рівненська та інші області). У Донецько-Придніпровському економічному районі великими виробниками цукру є Кіровоградська, Сумська, Полтавська і Харківська області. У Причорноморському економічному районі цукрові заводи діють в Миколаївській і Одеській областях. У районах цукровобурякового виробництва розміщується і основна частина цукрорафінадних заводів. Вони розташовані в Ходорові (Львівська обл.), в Шепетівці, Черкасах, Сумах, Дружбі (Сумська обл.), Бердичеві. Найбільші підприємства цукрової промисловості України – Лохвицький та Куп'янський цукрові комбінати, Долинський цукровий завод, Сумський-Червонозоряний, Одеський цукрорафінадні заводи та інші. У 1995 році в нас діяло 189 цукрових заводів, 5 цукрорафінадних та 14 крохмаломелясних. Загальна потужність 507,5 тис. тонн.

Підприємства **хлібопекарної промисловості** споруджено на новій технічній базі у багатьох містах і селищах міського типу. В галузі систематично розширюється й поліпшується асортимент продукції, підвищується її якість. Зростає виробництво хлібобулочних виробів підвищеного попиту, зокрема здобних виробів, сухарних. Хлібозаводи майже цілком перейшли на виготовлення виробів з сортового пшеничного борошна – зараз понад 300 видів.

Розміщення **олійножирової промисловості** характеризується перш за все раціональними зв'язками її підприємств з сировинною базою, підвищенням рівня комбінування й кооперування виробництва, створенням олійножирових комбінатів. Найпотужніші з них – Кіровоградський, Слов'янський (Донецька обл.), Одеський, Харківський, Полтавський, Дніпропетровський,

Запорізький, Вінницький, Чернівецький олійножирові й жирові комбінати, Пологівський олієекстракційний завод (Запорізька обл.).

Україна – великий виробник овочів, плодів і ягід, що є надійною базою для розвитку **плодоовочевої промисловості**. Продукцію галузі виробляють спеціалізовані консервні, овочесушильноконсервні заводи та цехи при харчових комбінатах, заготівельні управління, колгоспи і радгоспи. Збудовано великі консервні підприємства в Криму, Черкаській, Вінницькій, Хмельницькій та інших областях. Первинне виноробство зосереджено в Криму, Херсонській, Закарпатській, Миколаївській та Одеській областях.

Найбільші підприємства **виноробної промисловості** України: кримське виробничо-аграрне об'єднання виноробної промисловості "Масандра", винокомбінати "Таврія" (Херсонська обл.), "Вина Коблево", "Ольвія" (Миколаївська обл.), "Жовтнева хвиля" (Запорізька обл.), заводи шампанських вин в Артемівську, Одесі, Харкові, Києві.

М'ясна промисловість України – високорозвинута галузь, що включає значну кількість великих механізованих підприємств, збудованих у великих промислових центрах. Асортимент продукції галузі становить близько 400 найменувань. Широкого розвитку набуває виробництво пташиного м'яса, зокрема бройлерів.

Україна випускає продукцію **молочної промисловості** майже 180 найменувань. Розвивається виробництво продукції дитячого харчування, фасованої молочної продукції. В усіх промислових центрах України діють міські молочні заводи; в сільськогосподарських районах споруджуються здебільшого заводи по випуску тваринного масла, сиру, молочних консервів та сухого молока.

Найважливіші центри **рибної промисловості** України – Севастополь, Керч, Одеса, Маріуполь, Бердянськ. Велику увагу приділяють створенню сировинних ресурсів рибної промисловості.

У харчовій промисловості України здійснюються процеси концентрації, комбінування виробництва, поглиблюється його спеціалізація. Зміцнюються виробничі зв'язки між сільськогосподарськими і промисловими підприємствами внаслідок об'єднання виробництва сільськогосподарської сировини з її промисловою переробкою. Розвиваються агропромислові об'єднання, агропромислові комплекси. Вдосконалюється розміщення галузі на основі розвитку підприємств у сировинних районах, наближення сировинної бази до великих промислових центрів, створення спеціалізованих індустріальних баз по виробництву сировини для харчової промисловості.

Дані на 1990 рік у відсотках: зайнятість – 9,6%; основні виробничі фонди – 7,2%; обсяг виробленої продукції – 18,1%. Статистичні дані виробництва основних видів продукції харчової промисловості та прогнозні дані наведені у табл. 9.2.1- 9.2.4.

Таблиця 9.2.1. Виробництво основних видів продукції харчової промисловості України за 1990-1997 рр., тис. т

Роки	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1997 у% до 1990
Види продукції									
М'ясо, у т.ч. субпродукти I кат.	2763,0	2488,0	2050,0	1487,0	1291,0	957,4	756,9	533,5	19
Олія	1070,0	1004,0	857,4	803,2	634,3	696,2	705,0	486,0	45
Цукор-пісок з цукрових буряків	5388,0	3844,0	3527,0	3854,0	3354,0	3501,0	2702,0	2032,0	38
Масло тваринне	444,1	276,4	302,9	311,8	253,7	221,9	162,4	116,0	26
Борошно	7671,0	7383,0	6625,0	6587,0	5715,0	5319,4	4962,9	4223,9	55
Крупи	962,4	944,4	83,8	695,2	604,7	532,1	456,0	355,0	37
Сирні жири	183,8	161,5	112,7	101,8	104,7	73,5	58,9	44,8	24
Сіль, видрбуток	8309,0	8394,0	7409,0	3877,0	3237,0	2867,0	2848,0	3200,0	39
Кондитерські вироби	1111,2	1039,7	842,9	646,8	410,4	315,0	283,0	319,2	29

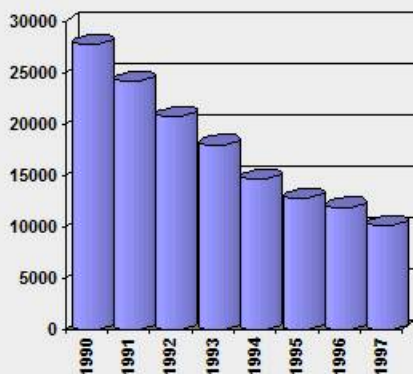

Таблиця 9.2.2. Прогноз виробництва основних видів продукції харчової промисловості на 1999-2015 рр.

Роки	1999	2000	2005	2010	2015
Види продукції					
тис. т					
Цукор-пісок з цукрових буряків	4095	4340	4645	4970	5320
М'ясо, у т.ч. субпродукти I кат.	505	520	550	650	800
Олія	460	470	480	490	510
Масло тваринне	125	130	150	190	230
Борошно	4300	4350	4400	4450	5000
Крупи	345	350	360	370	380
Сирні жири	50	60	70	85	95
Сіль, видрбуток	3260	3280	3350	3400	3500
Кондитерські вироби	330	340	350	360	370

Таблиця 9.2.3. Обсяг промислової продукції харчової промисловості в цінах 1996 року, млн. грн.

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
27765	24165	20824	18047	14715	12865	11939	10196

Таблиця 9.2.4. Динаміка виробництва промислової продукції у харчовій галузі промисловості, % (1990 = 100%)

1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
87	75	65	53	47	43	36,7

